

секційне засідання:

Гроші, фінанси і кредит

Великсар Т. І.

аспірант кафедри фінансів

Одеського національного економічного університету

м. Одеса, Україна

**СОЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ, ЩО ПОТРЕБУЄ РЕФОРМУВАННЯ**

За умов падіння економіки у повсякденному житті громадянина виникають соціальні ризики, що призводять до наростання потреби у соціальному захисті населення.

Види соціальних ризиків залежать від соціально - економічного середовища в якому знаходиться людина. Чинники, що породжують виникнення останніх змінювалися з розвитком людства. Безпосередня мінімізація цих чинників дасть змогу зменшити видатки держави на соціальний захист та соціальне забезпечення та покращити фінансове забезпечення системи соціального захисту населення країни.

Діюча система соціального захисту населення України має досить багато проблемних питань свого існування. Функціонування окремих її елементів за сучасних умов носять дискусійний характер та потребують реформування. Соціальні пільги не виключення із їх списку.

Система соціального захисту населення в Україні включає такі організаційно-правові форми: державне соціальне забезпечення, соціальна допомога, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, недержавне соціальне забезпечення. Соціальні пільги є видом соціальної допомоги та фінансується з державного і місцевих бюджетів, переважно за рахунок субвенції на соціальний захист, що їм надається.

Пільга – це переваги, додаткові права, що надаються певним категоріям громадян або організаціям, підприємствам, регіонам (часткове чи повне звільнення від сплати податків, платежів, тощо)[1, с. 211].

Пільги, що надаються об'єкту системи соціального захисту (населенню) у науковій літературі називають соціальними пільгами.

Серед вчених точиться дискусія щодо того, що соціальні пільги та професійно-побутові це не одне й теж. Одна група вчених вважають, що всі пільги, що надаються з державного та місцевих бюджетів населенню можна вважати соціальними. Інші вважають, що існує різниця між професійно-побутовими та соціальними пільгами. Ми підтримуємо думку останніх, адже дійсно дані види пільг одержують різні категорії осіб. При цьому усі вони мають право на соціальний захист.

Соціальні пільги – це передбачене законодавством повне або часткове звільнення певних категорій громадян від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику[2].

Професійно-побутові пільги – це пільги, які пов'язані з професійною діяльністю їх одержувачів і які надаються державою з метою матеріально-побутового забезпечення працівників окремих професій (наприклад, пільги військовослужбовцям, суддям, службовим особам органів внутрішніх справ, медичним працівникам тощо)[2].

Фінансування пільг усім категоріям пільговиків призводить до збільшення фінансового навантаження на державу. Підтвердженням цьому є постійне зростання видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення (рис. 1).

Пільги, що надаються з державного та місцевого бюджету регулюються значною кількістю законодавчих актів. Кожен пільговик відповідно до закону, має право на декілька видів пільг. В країні розпочато відміну пільг окремим категоріям осіб. При цьому пільги відміняються раніше ніж відбувається підвищення соціальних стандартів (для пенсіонерів пільговий проїзд в приміському електротранспорті відмінений з 1 липня 2015 року, проте пенсія

збільшитися тільки з 1 грудня 2015 року). Така ситуація призводить до порушення соціальної справедливості.

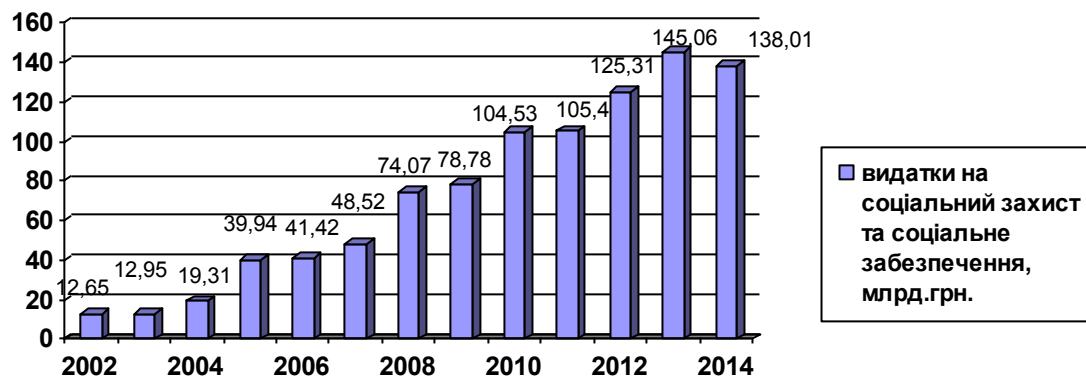

Рис. 1. Видатки зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення

Джерело: складено автором за даними Державної казначейської служби України

З метою реформування пільг та покращення фінансового забезпечення системи соціального захисту населення України пропонуємо при визначенні джерел фінансування пільг здійснити розподіл пільг на соціальні та професійно-побутові.

Соціальні пільги мають фінансуватися державою. Професійно-побутові мають бути суттєво скорочені та фінансуватися роботодавцем при одночасному зменшенні на них податкового навантаження. Це буде слугувати своєрідним стимулом для нарощення відповідальності роботодавців по забезпеченню своїх працівників соціальним захистом та зменшенню видатків держави на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Література:

1. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С. М. Гончаров. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
2. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення в Україні. Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=311>